

55

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Únor 1964

Vydává Jednotný klub pracujících v Hranicích — Cena 20 hal.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA ÚNOR

1. so Zahradnický večírek — šlechtitelská stanice — sokolovna 20 hod.
Maškarní merenda — TJ cementárna — Kulturní dům HCV 20 hod.
2. ne **Daněk-Suchý-Šlitr: Svatba sňatkového podvodníka.** — Sokolovna 20 hod.
6. čt **V. abonentní koncert. Miloš Sádlo — violoncello — a Vladimír Mencl — klavír. Lidová škola umění 20 hodin Výchovný koncert v 15 hodin.**
8. so Rybářský ples. Sokolovna 20 hod.
12. st „Národ sobě“ — pěv. koncert sólistů ND. M. Tauberová, B. Blachut, J. Horáček, A. M. Nademlejnský. Klub na nám. K. Gottwalde (bývalá Osvětová beseda) 19.30 hod.
15. so Merenda TJ Sigma — sokolovna — 20 hod
Ples cementářů. Kulturní dům HCV - 20 hod
22. so Ples SVVŠ. Sokolovna 20 hod.
29. so Ples středních průmyslových škol. Sokolovna 20 hod.
Maškarní merenda. Kulturní dům HCV — 20 hod.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

KINO SVĚT

- 1.— 3. Výhybka. ČSSR. Mládež od 10 let.
- 4.— 6. Předměstí snů, Řecko. Mládež ne.
- 7.—13. Zlaté kapradí. Širokoúhlý. ČSSR. Mládež ne.
- 14.—20. Král komiků. ČSSR. Mládež od 10 let.

- 21.—27. Tři mušketýři. Širokouhý. Francie. Mládež od 10 let.
- 28.—29. Handlíři. ČSSR. Mládež od 10 let.

KINO OKO

- 1.— 6. Přiznání hochštaplera Felixe. NSR. Mládež ne.
- 7.—10. Nečekané setkání. Polsko. Mládež ne.
- 11.—13. Romeo a Julie. SSSR. Mládež ano.
- 14.—17. Okurkový hrdina. ČSSR. Mládež ne.
- 18.—20. Povstalci. Kuba. Mládež od 10 let.
- 21.—27. Jazzová revue. Anglie. Mládež od 10 let.
- 28.—29. Pět lupičů a stará dáma. Anglie. Mládež ne.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ

1. Prvňáček. ČSSR.
8. Cestou necestou. Maďarsko.
15. Péťa a Červená karkulka. SSSR.
22. Volání dálných světů. SSSR.

JULIUS VOLEK-CHORÁZ, UČITEL A BOJOVNIK ZA PRÁVA LIDU

„7. listopad 1917 znamená pro mezinárodní proletariát nejvýznamnější událost od Pařížské komuny roku 1871. V ten den pracující masy ruského lidu... vedené jedinou revoluční komunistickou stranou, zmocnily se politické moci a vzaly otěže vlády do svých rukou. Po prvé

po Pařížské komuně ruský proletariát prakticky a v širokém měřítku ruského kolosu počíná uskutečňovat socialismus...“

Tato slova k 3. výročí Velké říjnové socialistické revoluce četli čtenáři 6. listopadu 1920 v prostějovské Stráži lidu. Jistě jen málokdo z nich tušil, že za zkratkou —az, kterou byl článek podepsán, se skrývá tehdy dvaatřicetiletý učitel z Kostelce na Hané Julius Volek.

Sledujeme-li jeho nedlouhou, ale zato neustálou kulturní a politickou činností vyplněnou životní cestu, musíme se nejdříve zastavit v Hustopečích nad Bečvou. Zde se Julius Volek narodil 20. července 1883 v domku č. 3, skoro vedle zámku v rodině podruha Josefa Volka. Léta dojíždění na měšťanskou školu v Hranicích byla vystřídána studiem na učitelském ústavě v Příboře. Učitelská dráha, kterou nastoupil v r. 1908, ho zavedla z podhůří Beskyd na Hanou. První zastávkou na jeho nové cestě byla dvoutřídká ve Vranovicích na Prostějovsku, na podzim r. 1911 byl přeložen do Horních Otaslavic. Nadšený učitel se neuzavírá jen do školních tříd, ale stává se brzy hybnou silou kulturního života ve svých působitích. Láska k hudbě ho vede do čela pěveckého sboru a smyčcového kvarteta, horlivě se věnuje i osvětové činnosti. Zřejmě již tehdy také poznává dělnické hnutí na Prostějovsku.

Do tohoto bohatě naplněného života rušivě zaznívá ozvěna sarajevských výstřelů v r. 1914. Učitel Julius Volek opouští své malé svěřence a zanedlouho stojí uprostřed válečné vřavy na ruské frontě. Má však tak vyhraněné přesvědčení, že již za tři měsíce se ocitá na druhé straně bojové linie v ruském zajetí. Po měsících útrap a těžké práce v Nikolajevsku na Sibiři se dostává do rušného starobylého Kyjeva. Mezi početnými krajany opět ožívá jeho láska k hudbě. Zde také nastupuje novou cestu, která se diametrálně lišila od směru, jímž byla tehdy vedena většina českých a slovenských vojáků v Rusku. Po únorové revoluci r. 1917 vlivem bolševické agitace vytvářejí pokrokoví zajatci československé

sociálně demokratické organizace. Koncem května 1917 se v Kyjevě utvořilo jejich ústřední vedení a vydávalo časopis Svoboda. Hluboce zasáhla do vývoje čs. sociální demokracie Velká říjnová socialistická revoluce. Zakládají československé oddíly Rudé armády. V jejich řadách najdeme i Julia Volka, který pracuje také jako sekretář mezinárodního výboru zajatců při Komunistické internacionále. Je také činný v redakci českého časopisu Průkopník svobody, vycházejícího v Moskvě; tam poznává V. I. Lenina.

V Moskvě se ve dnech 25.—28. května 1918 konal sjednocovací sjezd československých revolučních marxistických organizací a skupin v Rusku. Delegáti, mezi nimiž byl i Julius Volek, přihlásili se tehdy k revolučnímu marxismu a ustavili československou sekci při Komunistické straně Ruska — Československou komunitickou stranu na Rusi a Ukrajině. Ve vydaném svolání se praví, že jediné dělnická třída je povolána, aby řešila nejnáléhavější úkoly svého národa: „...požadujeme úplné osvobození a sjednocení československého národa, chceme, aby se tak stalo uskutečněním práva sebeurčení národů. Jako prostředek k uskutečnění toho uznáváme mezinárodní socialistickou revoluci a jeho cíl Československou socialistickou republiku“.

Při vši intenzivní politické práci prožívá Julius Volek v Moskvě i chvíle intimního štěstí. Sbližuje se se studentkou medicinského institutu Klaudíí Najdonovou a uzavírá s ní sňatek.

V dubnu 1920 po dramatické cestě přes Černé moře a Balkán se vrací do vlasti a po krátkém pobytu v karanténní stanici v Lipníku nad Bečvou nastupuje opět učitelské místo v Horních Otaslavicích. Na stránkách tehdy nově založeného prostějovského sociálně demokratického časopisu Stráž lidu se začíná brzy objevovat pod revolučně zaměřenými články jméno Julius Choráz neba aspoň zkratka —az; je to ohlas Volkovy studentské literární lásky — jméno postavy ze Zeyerovy povídky.

Styky otaslavického učitele s dělnickým hnutím jsou brzy všeobecně známy, a když po roce byl přeložen do Kostelce na Hané, zahájil rozsáhlou politickou činnost. Podporuje svými projevy boje prostějovského dělnictva, usiluje o uskutečnění pozemkové reformy. V novém působišti stojí brzy i v čele kulturního dění a věnuje se své dávné lásce — hudbě. Přední místo v jeho životě však zaujímá novinářská činnost. Nejvýrazněji se uplatňuje ve Stráži lidu, o prázdninách však pomáhá v redakci Rudého práva, jeho studie a články se najdou i v Komunistické revui.

Julius Volek-Choráz se v nich projevuje jako vzdělaný marxista, který dovede události nejen pochopit, ale i vyložit je v širších souvislostech. S jeho jménem jsou spojeny i širší teoretické úvahy o vztahu komunistické strany k odborům, o problematice jednotné fronty, o možnosti výstavby socialismu v jedné zemi. Především budí přesvědčení o síle sovětské moci a budoucnosti SSSR.

Politická činnost a revoluční názory kosteleckého učitele se brzy střetávají s požadavky představitelů školské správy a Julius Choráz je nucen vzdát se povolání pedagoga. V únoru 1926 se stává vedoucím redaktorem brněnského deníku Rovnost. Revoluční tradici tohoto listu zahájil Josef Hybeš, v roce 1925 zasedl za jeho redakčním stolem na kratší čas Ivan Olbracht, brzy po něm Václav Kopecký, zanedlouho po jeho odchodu Julius Volek-Choráz. Za jeho vedení se Rovnost stává jednou ze zbraní v boji za bolševizaci KSČ. V březnu 1928 zde najdeme Chorázova slova: „Dnes nikdo nevolí komunisty z legrace, z trucu, náhodně. Dnes volí komunisty jen ten, kdo se přesvědčil o nezbytnosti revoluční nápravy společenských nesrovnalostí. Proto také je vzrůst komunistické strany pozvolnější, zato trvalý a pevný.“

Podporuje zde i úsilí o vytvoření jednotné fronty: „Dělnická třída má už dnes i to přesvědčení, že proti nápo-

ru reakce je nutno bojovat, a to sjednocenými silami proletářské třídy.“

Rovnost za Chorázova vedení se neorientovala jen na boj za politické a hospodářské cíle. Zamýšlí se i nad potřebou vzdělání u stranických pracovníků: „Lenin, spíše než kdo jiný, propagoval spojitost vzdělání s revolucí. Sám si později představoval a propagoval názor, že každý komunistický agitátor musí být přímo lidovým učitelem... To ovšem předpokládá, že komunističtí funkcionáři budou se vzdělávat, že budou si účinně a bez zbytečné a nepotřebné buržoazní přítěže a balastu osvožovat velikou sumu vědomostí.“ A Julius Choráz činí z Rovnosti i význačného kulturního činitele, zejména když otevřel její stránky článkům a recenzím Bedřicha Václavka. Chorázova bohatá knihovna se stala Bedřichu Václavkovi i zdrojem poučení o marxistické literatuře.

Velikou autoritu si získal Choráz i mezi mladými lidmi. Politickou zralost a teoretickou vyspělost osvědčil při přednáškách ve stranických leninských školách.

Není divu, že tak osvědčený a schopný pracovník byl stranickým vedením vyslán jako jeden z delegátů na VI. kongres Komunistické internacionály do Moskvy. Odjížděl rád po 7 letech do míst, jež poznal v době revolučních událostí, i kde prožil chvíle osobního štěstí. Změnami, s nimiž se zde setkával na každém kroku a jež byly výsledkem sovětské vlády, byl nadšen. Domů se však již nevrátil. 24. srpna 1928 zemřel náhle na záchvat srdeční mrtvice. Na jeho poslední cestě letní Moskvou šli za jeho rakví i představitelé Komunistické internacionály, mezi nimi i Antonín Zápotocký.

Dosti dlouho zůstávalo jméno Julia Choráze zapomenuto na stránkách brněnské Rovnosti. Připomněli je až v roce 1959 občané Kostelce na Hané, když při příležitosti 50. výročí postavení kostelecké školy odhalili na její budově pamětní desku učitelé-revolucionáři Juliu Volku-Chorázovi. Stalo se tak slavnostním způsobem 22. listopadu 1959.

Znovu se vyskytlo Chorázovo jméno v Dějinách KSČ, vydaných v r. 1961, a v knize Václava Kopeckého ČSR a KSČ při výkladu o činnosti československých rudarmějců v revolučním Rusku.

Úplnější a soustavnější pohled na životní dráhu, práci a názory tohoto dočasně zapomenutého představitele dělnického hnutí podává publikace Bohumila Marčáka a Jaromíra Dufka pod názvem: Julius Choráz — myšlenky a podněty. Tato útlá knížka byla krajským nakladatelstvím v Brně vydána v listopadu 1963 v nákladu pouhých 700 výtisků a do našich knihkupectví se ani nedostala. Poněvadž Julius Volek-Choráz má vztah k našemu kraji i našemu městu, jak jsme již uvedli, podáváme z ní zde aspoň hlavní údaje.

Na závěr ještě citujeme jako odkaz Julia Volka-Choráze několik jeho slov o válce a míru z 2. března 1928:

„Otázka odzbrojení může nám sloužiti měřítkem pro zjištění skutečnosti, které státy, společenské třídy a strany pracují upřímně pro mír a které pro válku. Proto také pro správné posouzení otázky odzbrojovací nestačí jen zabývat se všeobecnými projevy státníků, kteří, majíce na konferencích plná ústa míru, dopomáhají přímo k šílenému zbrojení. Pro správné posouzení otázky odzbrojení je nutno také v první řadě zkoumati skutečné odzbrojovací návrhy a z nich usuzovat na upřímnost mírových snah jednotlivých států, tříd a stran... Sovětští představitelé stavějí otázku odzbrojení přímo: zničením válečných prostředků, sil a materiálu dojde se nejlépe k bezpečnosti. Sovětský svaz se nebojí odzbrojení. Ve stínu bodáků nerodí se mír, ale válka... Odzbrojení by znamenalo konec útlaku koloniálních národů a netušený rozmach socialismu ve SSSR.“

LN